

Môžu policajti bežne pýtať občiansky preukaz?

10. decembra 2014

<https://dennikn.sk/blog/6876/mozu-policajti-bezne-pytat-obciansky-preukaz/>

Poznáte to dokonca aj z filmov. Mladý chlapec vystúpi z autobusu a policajt v zelenej uniforme ho vyzve na predloženie občianskeho preukazu.

V kolektívnej pamäti je tento obrázok, ktorý sa neskôr utvrdzuje, ak ste svedkom policajnej kontroly dokladov či na ulici, alebo v aute.

Avšak po 1989 mal nastať posun, malo byť ako policajtom, tak verejnosti povedané, že každé oprávnenie má svoje obmedzenie. Tieto obmedzenia sa nachádzajú v každom oprávnení, za čiarkou. Avšak policajt vám pri citovaní zákona vie vždy povedať iba prvú časť. Všetky tieto obmedzenia sú postavené tak, aby nezasahovali do základných občianskych práv, a to najmä práv týkajúcich sa diskriminácie.

To vyjadruje povinnosť policajta

*§ 8 (1) Pri vykonávaní služobnej činnosti je policajt povinný **dbat' na česť, vážnosť a dôstojnosť osoby** i svoju vlastnú a nepripustiť, aby v súvislosti s touto jeho činnosťou vznikla osobe bezdôvodná ujma a aby **prípadný zásah do jej práv a slobôd prekročil mieru nevyhnutnú na dosiahnutie účelu sledovaného jeho služobnou činnosťou.***

Počas protestov vás možno akože preventívne požiadali o kontrolu totožnosti. Pri každej kontrole cestovných dokladov od vás pýtajú občiansky preukaz. Môžu? A kde sa to berie, či môžu? Trochu problém je s názvami jednotlivých paragrafov. Človek z nich má pocit, že policajt to môže. Sú síce pravdivé, ale sú to len nadpisy.

Policajt počas štúdia prezerajúc si zákon, môže nadobudnúť dojem, že oprávnenie môže použiť, ak to uzná za vhodné.

Napríklad:

§ 18 Oprávnenie požadovať preukázanie totožnosti

Potom si prečíta

*(1) Policajt je oprávnený vyzvať osobu,*** aby preukázala svoju totožnosť dokladom totožnosti.*

„A tým je predsa všetko jasné,“ rozčuľoval by sa ne jeden.“ Dokonca ho môžu predviesť.“

Avšak je tam tzv. vedľajšia veta prívlastková, ohraničená čiarkou a aby(***):

„ak je to potrebné na plnenie úloh podľa tohto zákona.“

Lenže ich neučia, že zákon je postavený trochu univerzálne a každé použitie oprávnenia, musí súvisieť s úlohami PZ. To čo vyzerá jednoducho, je zložitejšie. Zákon je trochu alibistický, pretože presne nepopisuje za akých okolností sa dané oprávnenie môže použiť. Prakticky to vie len ten, kto ten zákon písal.

Preto som oslovil ministerstvo, aby som vedel, či aj oni sú takto presvedčení. Predsa len by to mohli

nakoniec zhodit' na individuálne zlyhanie konkrétneho človeka. Ako som podával odpory, suverénnosť odpovedí sa zmenšovala. Keďže mi otvorene nevedeli dať za pravdu, tak som chcel aby mi potvrdili, že mi odpovedať nevedia. To posledné vyjadrenie je podpísané neidentifikovateľným podpisom pod hlavičkou riaditeľa. Ako vybavujúci starší referent špecialista, avšak aj email kontakt je všeobecný. Asi sa dovtúpili o čo ide.

Keďže podľa § 69 cestného zákona ods. (1) policajt je oprávnený c) požadovať predloženie dokladov ustanovených na vedenie a premávku vozidla a na dopravu osôb a nákladu,

Ale **občiansky preukaz nepatrí medzi povinné doklady vodiča**. Nemôžete dostať pokutu za to, že ho pri sebe nemáte. Je tam však taká barlička.

Ak nie je všeobecne záväzným právnym predpisom ustanovená povinnosť mať pri vedení vozidla iný doklad, vodič nie je povinný takýto doklad predložiť ku kontrole policajtovi, ktorý vykonáva dohľad nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky.

Zároveň tri tvrdenia. To rozhodujúce sa opäť nachádza za čiarkami.

Ak nie je v inom zákone uvedená povinnosť mať iný doklad, nemusíte ho policajtovi, v rámci kontroly, ukázať. Takže to nás vracia k §18 a k obmedzeniu oprávnenia v súvislosti s úlohami Policajného zboru

j) dohliada nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky a spolupôsobí pri jej riadení,

Treba si uvedomiť, že občania si u štátu objednali určitú službu. Je to práve dodržiavanie pravidiel cestnej premávky. A občiansky preukaz s bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky nesúvisí, preto ani pri bežnej kontrole ho nemajú oprávnenie pýtať.

Kedy teda smie občiansky pýtať?

§ 2

k) odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchatel'ov, a ak tak ustanovuje osobitný zákon, priestupky aj objasňuje2) a prejednáva

Teda ak vodič alebo občan spácha priestupok, tak na zistenie páchatel'a potrebuje jeho občiansky preukaz. Oprávnenie na kontrolu totožnosti je kompletne, pretože je tam priamy súvis s úlohou, ktorú podľa zákona Policajný zbor zabezpečuje.

OK, OK. Ale občan je predsa povinný uposlúchnuť pokyn, či výzvu policajta. V opačnom prípade sa dopúšťa priestupku, za ktorý mu môže byť uložená pokuta až do výšky 300 €, a v prípade ak bol spáchaný v súvislosti s vedením motorového vozidla, možno páchatel'ovi uložiť aj zákaz činnosti viesť motorové vozidlo v trvaní až do 2 rokov.

Tento odsek je totiž hrozbou ak by ste to náhodou chceli skúsiť, lenže tá hrozba je postavená na našej neistote a na našej kolektívnej pamäti. Nikto sa predsa nebude hádať za kartičku ak mu týmto hrozia. Policajti totiž naozaj pochopili, že na to nemajú oprávnenie. Ale nepáči sa im to.

Možno sa budú odvolávať na cestný zákon (8/2009)

§3 Všeobecné povinnosti účastníka cestnej premávky

c) poslúchnuť pokyn, výzvu alebo príkaz policajta súvisiaci s výkonom jeho **oprávnení pri dohľade nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky, strpieť výkon** jeho oprávnení, ako aj pokyny iných osôb, ktoré na to oprávňuje tento zákon alebo osobitný predpis.

Opäť sa to skrýva za čiarkami. Musí to súvisieť s týmto :

- a) zakázať vodičovi jazdu na nevyhnutne potrebný čas alebo mu prikázať smer jazdy, ak to vyžaduje bezpečnosť alebo plynulosť cestnej premávky,
- b) zakázať vodičovi jazdu po diaľnici a vyzvať ho, aby opustil diaľnicu na najbližšom výjazde alebo vozidlo odstavil na parkovisku, ak vozidlo nedosahuje rýchlosť podľa § 35; o zákaze vydá policajt potvrdenie,
- c) požadovať predloženie dokladov ustanovených na vedenie a premávku vozidla a na dopravu osôb a nákladu,
- d) vyzvať vodiča, aby sa podrobil vyšetreniu, či nie je ovplyvnený alkoholom alebo inou návykovou látkou, alebo liekmi, ktoré môžu znížiť jeho schopnosť bezpečne viesť vozidlo,
- e) kontrolovať technickú spôsobilosť vozidla a úplnosť jeho výstroja a výbavy alebo vyzvať vodiča, aby sa podrobil takejto kontrole, **ako aj porovnať údaje uvádzané v osvedčení o evidencii časti I alebo časti II, evidenčnom doklade vydanom v cudzine alebo technickom osvedčení vozidla s údajmi na vozidle,**
- f) merať rozmery a hmotnosti vozidla,
- g) kontrolovať dodržiavanie **povinností účastníka** cestnej premávky alebo iných osôb podľa tohto zákona.

Čím sa zasa dostávame k povinnosti mať pri sebe predpísané doklady. Teda poslúchnuť pokyn ste povinný iba vtedy ak to súvisí s povinnosťami vodiča. Ako som ukázal, pokiaľ ste nespáchali priestupok, mať pri sebe občiansky preukaz, to nie je.

Aby som si predsa len bol istý, upozornil som inšpekciu aby na základe môjho zistenia, preškolila policajné hliadky, pretože vysvetľovať každému príslušníkovi základy práva, nie je moja povinnosť. Inšpekcia odpovedala, chytila sa mojej vety: tlačový odbor mi nemohol dať informáciu, lebo... nasledovalo vysvetlenie o občianskom preukaze. Napriek tomu som im napísal ako som to myslel, že nechcem podať sťažnosť na tlačové oddelenie.

Zatiaľ záleží na akého policajta narazíte, niektorí si dajú povedať, iní sa vďaka presvedčeniu rozčúlia. Nakoniec, keď si to nechajú prejsť hlavou, nakoniec súhlasia. Preto som napísal aj tento blog aby som to nemusel vysvetľovať stále a znova, prečo im občiansky nechcem dať.

Podľa mňa je príšerné, že miesto toho aby policajný zbor bol preškolený, tak na stránke MINV zvýraznia červenou, pokutu za neuposlušnosť výzvy.

Pozrel som si tiež [tvrdenie](#), ktoré doplnili po mojich otázkach.

1) kontroluje, či vodič zastaveného vozidla má pri sebe platné doklady predpísané na vedenie a prevádzku vozidla, **ako aj platný doklad totožnosti**,

Pojem doklad totožnosti náš právny poriadok používa, ale ho nedefinuje. Doklad totožnosti obsahuje meno a priezvisko fyzickej osoby, dátum a miesto narodenia, rodné číslo, štátne občianstvo a miesto trvalého pobytu. [slovenská terminologická databáza](#)

Avšak okrem tohoto tvrdenia je na stránke MINV, všetko ostatné zdôvodnené zákonom. Uvidíme ako dlho to tam v tomto znení bude.

Asi očakávali, že napíšem článok, tak to tam rýchlo doplnili. Asi si myslia, že je to len akási chyba v zákone. Na druhej strane, ak spáchate priestupok, tak ho pri sebe musíte mať. Ak by tam bolo aj toto, tak by to tvrdenie na ich stránke bolo pravdivé. (24.1.2015) Napriek tomu, aj keby ste ho nemali, nič sa nedeje, aj tak si môžu vodičský preukaz overiť cez vysielacku.

12.12.2014 doplnené: Všeobecne, občiansky preukaz musíte mať od 15 roku, ale zákon neukladá povinnosť mať ho pri sebe. **Podľa §14 zákona č. 224/2006 Z.z. nepredložiť OP nie je priestupok. [podobne je to v ČR](#)**

21.12.2015: Niektorí ľudia radi hovoria, že je to kvôli pátraniu po osobách. Avšak to by polícia musela pýtať občiansky úplne od každého koho stretne alebo minimálne všetkých ľudí nachádzajúcich sa vo vozidle. Pôvodne to nebolo treba takto zdôrazniť, pretože polícia vo svojej odpovedi takúto možnosť nespomenula. Takéto zdôvodnenie som dozvedel od hliadky aj v diskusiách. Uplatňovanie zákona musí platiť pre všetkých rovnako. A vodič nemá povinnosť mať pri sebe doklad totožnosti.

Čo sa týka kontroly totožnosti osoby, platí to isté, iba ak ste spáchali priestupok. To súvisí ako úlohami PZ, tak aj **povinnosťou policajta nezasahovať nad mieru do občianskych práv ako aj možnej diskriminácie**. Potom by policajt totiž mohol:

- požadovať od toho istého občana OP. Zatiaľ čo od ostatných by ho nepýtal.
- tvrdiť, že ste mu ho nedal, a tak vás predviesť.
- diskriminovať. Dneska budem pýtať OP od bielych a zajtra iba od čiernych.
- mohol by ho pýtať, lebo sa mu nejaká slečna páči.

Týmto článkom nikoho nenavádzam aby policajnej kontrole OP nedal, ale podľa zákona pokiaľ nespáchate priestupok, či už ako vodič alebo občan, nemusíte.

1.7.2015

ústava SR čl.13

(1) Povinnosti možno ukladať

- a) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach **a pri zachovaní základných práv a slobôd**,
- b) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo
- c) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

Zákonná povinnosť nosiť občiansky preukaz pri sebe neexistuje

26.1. 2015

<https://www.najpravo.sk/rady-a-vzory/rady-pre-kazdeho/o/zakonna-povinnost-nosit-obciansky-preukaz-pri-sebe-neeexistuje.html?print=1>

Nosenie občianskeho preukazu pri sebe

Povinné nosenie občianskych preukazov (OP) pri sebe, údajne vyžadované zákonom, je mýtus, ktorý pretrváva v našej spoločnosti dlhé roky. Občiansky preukaz je verejná listina, ktorou občan Slovenskej republiky preukazuje svoju totožnosť, štátne občianstvo a ďalšie údaje.

Zákon o občianskych preukazoch zák. č. [224/2006](#) Z.z. je pochopiteľne najdôležitejším predpisom, upravujúcim problematiku OP. Uvedený zákon v § 2 ods. 2 stanovuje, že

„Občiansky preukaz je povinný mať každý občan, ktorý dovŕšil pätnásť rok veku a má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, ak tento zákon neustanovuje inak.“

Logickým a gramatickým výkladom tohto ustanovenia dospejeme nepochybne k záveru, že dikcia

„Občiansky preukaz je povinný mať každý občan“

znamená, že každý občan si musí po splnení zákonných podmienok zabezpečiť, aby mu bol vydaný OP a tohto bol držiteľom. Je zrejmé, že výklad tohto ustanovenia nemožno svojvoľne rozširovať smerom k formulácii

„*Občiansky preukaz je povinný mať každý občan PRI SEBE.*“

Zákon o OP ďalej v § 11 vymenúva povinnosti občana na úseku OP, pričom ani tu nie je ustanovená žiadna povinnosť nosenia OP. Podobná je situácia aj pri priestupkoch podľa § 14 zákona o OP, kde by sme taktiež márne hľadali sankcionovanie nenosenia OP, resp. nenosenia OP pri sebe. Ani **zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch nenosenie OP nedefinuje ako priestupok ani ho žiadnym spôsobom nesankcionuje.**

Preukazovanie totožnosti

OP slúži okrem iného na preukazovanie totožnosti. Ako sa vlastne osobná totožnosť preukazuje? Podľa § 18 ods. 1 zák. č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore (PZ) je policajt oprávnený vyzvať osobu, aby preukázala svoju totožnosť dokladom totožnosti. Takýto doklad nie len OP, ale napr. aj cestovný pas a pod. Zákon o PZ síce oprávňuje policajta požadovať preukázanie totožnosti občana, no tomuto oprávneniu policajta nekorešponduje povinnosť občana takýto doklad nosiť. Ani zákon o PZ neukladá občanovi povinnosť nosiť pri sebe doklad totožnosti.

V tomto prípade je však dôležité mať na pamäti, že **ak policajtovi nemôžeme preukázať naše meno a priezvisko, dátum narodenia a adresu bydliska dokladom totožnosti**, tak sa táto situácia rieši poskytnutím súčinnosti policajtovi napr. ústnym oznámením týchto údajov policajtovi, ktorý si ich následne cez operačného dôstojníka overí v databáze obyvateľov podľa § 18 ods. 4 zákona o PZ. Až v prípade, keď našu totožnosť nepreukážeme dokladom totožnosti a nemôžeme hodnoverne preukázať našu totožnosť ústne, resp. odmietneme ústne oznámenie týchto

údajov policajtovi, je nás policajt opravený **predviest' na útvar PZ, za účelom zistenia totožnosti. To je však posledná-krajná možnosť**, spôsobená odmietnutím spolupracovať s policajtom na zistení totožnosti. Ak policajt nezistí totožnosť osoby do 24 hodín od jej predvedenia, je povinný túto osobu prepustiť.

História (ne)nosenia OP

Povinnosť nosiť občiansky preukaz pri sebe je zrejme pozostatok z dôb socializmu, ktorý sa v spoločenskom vedomí zo zotrvačnosti udržal až doposiaľ. Jeho pôvod možno nájsť v zákone z roku 1957 zák. č. 75/1957 Zb. o občianskych preukazoch. V tomto zákone je v § 7 ods. 1 písm. c/ uložená povinnosť držiteľa občianskeho preukazu nasledovne:

„Občan, ktorému bol vydaný občiansky preukaz, má najmä tieto povinnosti: preukazovať sa občianskym preukazom na vyzvanie bezpečnostným a iným orgánom na to splnomocneným“.

I keď ani z tohto ustanovenia explicitne nevyplýva povinnosť nosenia OP pri sebe, logickým a historickým výkladom tohto ustanovenia možno dospieť k záveru, že povinnosť nosenia OP pri sebe bola občanom uložená.

V prvej ČSR sa napr. povinnosť nosenia občianskych preukazov týkala len niektorých Rómov. Táto povinnosť bola uložená v zákone č. 117/1927 Sb. z. a n. o potulných cigánoch. Podľa tohto zákona mal každý potulný cigán povinnosť od svojich 14 rokov mať preukaz totožnosti (cigánsku legitimáciu), v ktorej boli uvedené osobné údaje, vrátane odtlačkov prstov. Na rozdiel od súčasných OP, v prípade potulných cigánov bola podľa § 4 ods. 2 citovaného zákona stanovená aj povinnosť nosiť cigánske legitimácie neustále pri sebe.

V súčasnej dobe však žiadny zákon ani iný právny predpis občanom neukladá povinnosť nosiť občiansky preukaz pri sebe.